

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็น 05

การท่องเที่ยว

“ท่องเที่ยวไทย
ก้าวไกลระดับโลก”

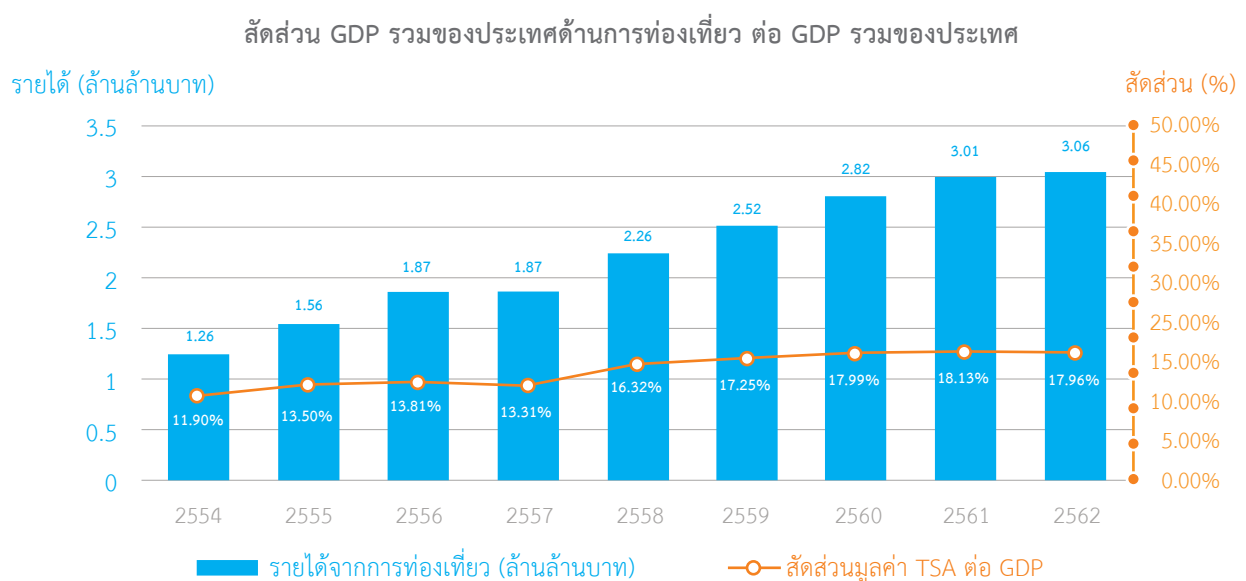

แผนแม่บทประเด็น (05) การท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพ และยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น และความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

05001

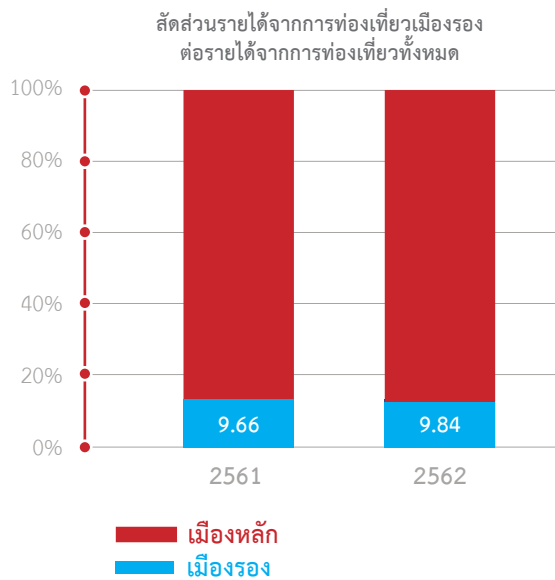
ในการประเมินผลลัพธ์การดำเนินการตามแผนแม่บทประเด็นข้างต้น สามารถสะท้อนได้จาก**สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น** โดยในช่วงปี 2560 – 2562 มีสัดส่วนอยู่ร้อยละ 17.99 18.13 และ 17.96 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มคงที่ แม้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่ในช่วงปี 2562 ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบทั้งจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศ และเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งกระทบต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวและส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่โตตามที่คาดการณ์ ดังนั้นในการบรรลุเป้าหมายสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 22 ในปี 2565 จึงเป็นประเด็นท้าทายสำหรับประเทศไทยที่ต้องรับมือจากความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการมีมาตรการรองรับการแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคอุบัติใหม่ เป็นต้น

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และ สศช.

050002

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวในเมืองรองต่อรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมดเพิ่มขึ้น โดยในปี 2562 มีรายได้ของเมืองรองอยู่ที่ร้อยละ 9.84 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.66 ในปี 2561 ซึ่งเป็นความท้าทายอย่างสูงในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่สัดส่วนร้อยละ 20 ภายในปี 2565 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวในเมืองรองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนการตลาดที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักให้ท่องเที่ยวในเมืองรอง ดังนั้น ในระยะต่อไป ประเทศไทยควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาคผ่านการท่องเที่ยวเมืองรอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดภายในกรอบระยะเวลา

050003

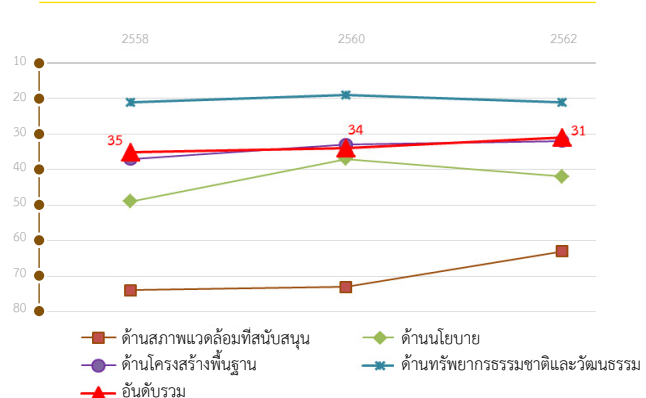
ความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น ในปี 2562 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) โดยสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) เป็นอันดับที่ 31 จาก 140 ประเทศ ดีขึ้น 3 อันดับ จากปี 2560 คงที่ในอันดับที่ 3 ของอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย แม้ว่าจะมีความใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายที่กำหนดให้ประเทศไทยมีอันดับที่ 30 ภายในปี 2565 แต่ประเทศไทยยังมีความท้าทายในหลายด้านที่ต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมาย ได้แก่ ด้านความมั่นคงและปลอดภัย ด้านความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางทะเล

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในอาเซียน ปี 2562

ประเทศ	ปี 2562		ปี 2560	
	อันดับ	คะแนน	อันดับ	คะแนน
สิงคโปร์	17	4.8	13	4.85
มาเลเซีย	29	4.5	26	4.50
ไทย	31	4.5	34	4.38
อินโดนีเซีย	40	4.3	42	4.16
เวียดนาม	63	3.9	67	3.78
บรูไน	72	3.8	N/A	N/A
ฟิลิปปินส์	75	3.8	79	3.6
สปป.ลาว	97	3.4	94	3.4
กัมพูชา	98	3.4	101	3.32

ที่มา: TTCI

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยว (TTCI) โดย WEF

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย อาทิ (1) การเตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่กระทบต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว (2) การสร้างความเชื่อมั่นด้านมาตรฐานด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว (3) การส่งเสริมการตลาดเชิงรุกที่สอดคล้องกับศักยภาพทางการท่องเที่ยวของไทย (4) การยกระดับทักษะและมาตรฐานบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และ (5) การจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ

แผนแม่บทฯ ประเด็น (05) การท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 แผนแม่บทย่อย สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ **(1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม** มุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม ผสานกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว **(2) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ** ส่งเสริมให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ครอบคลุมการจัดประชุมและนิทรรศการ การจัดงานแสดงสินค้า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นรางวัลการจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการพักผ่อนระหว่างหรือหลังการประกอบธุรกิจหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการดึงดูดกลุ่มนักเดินทางเพื่อธุรกิจและนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้การจัดงานธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรม และการสร้างเวทีเจรจาการค้าและการลงทุนของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย

(3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ทั้งสินค้า บริการ บุคลากร ผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว เน้นสร้างความแตกต่างและความเป็นเอกลักษณ์จากการให้บริการตามแบบอย่างความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากล ร่วมกับการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาไทยที่พัฒนาต่อยอดกับความคิดสร้างสรรค์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง **(4) การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ** ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวไทย เป็นแหล่งสร้างรายได้ใหม่ให้กับประเทศ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบคลุมการท่องเที่ยวทางทะเล และชายฝั่ง และการท่องเที่ยวในลุ่มน้ำสำคัญ โดยการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวทางน้ำให้ได้มาตรฐาน สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมถึงบริบทของพื้นที่และชุมชนในพื้นที่ **(5) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค** ยกระดับให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอาเซียน โดยใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ แผนการลงทุนพัฒนาโครงข่ายคมนาคมทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และอากาศ และกรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในประเทศ อนุภูมิภาค และอาเซียน บนฐานอัตลักษณ์เดียวกัน เพื่อส่งเสริมให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวร่วมกัน และ **(6) พัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว** พัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวไทย

050101

050102

050103

050201

050202

050301

050302

050303

050401

050402

050501

050601

050602

050603

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

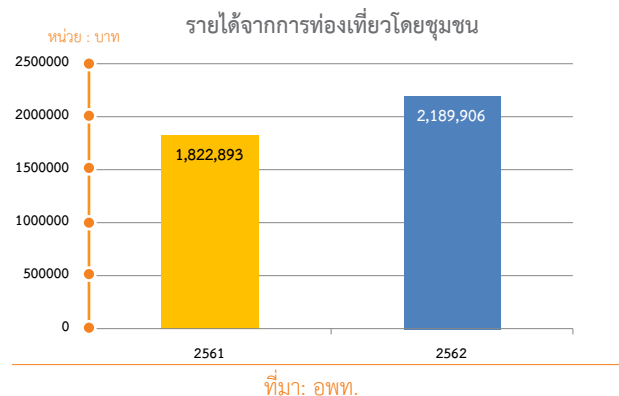
เป้าหมาย

050101

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมในประเทศไทยเป็นการท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาขึ้นโดยเริ่มจากชุมชนในแต่ละท้องถิ่นที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย สามารถเป็นทางเลือกใหม่ทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวกลุ่มที่สนใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างรายได้ เพื่อนำไปสู่การสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่เมืองรอง ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสินค้าแหล่งท่องเที่ยว และบริการเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว การต่อยอดพัฒนาเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การบริหารจัดการฐานข้อมูลของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ และการตลาดที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพดำเนินงานของภาครัฐเพื่อรองรับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกันบนแพลตฟอร์มดิจิทัล

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการเก็บข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง แต่สามารถพิจารณาจากรายงานรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ใน 7 จังหวัด ได้แก่ ตรัง ชลบุรี สุโขทัย กำแพงเพชร เลย น่าน และสุพรรณบุรี ที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนที่สะท้อนถึงการผสมผสานวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น จากการศึกษาพบว่าตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 ถึงกันยายน ปี 2562 รายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 22 ชุมชนนั้นมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วถึงร้อยละ 20.13 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2561 อย่างไรก็ตาม ข้อมูลรายได้ดังกล่าวแสดงถึงทิศทางการเติบโตของการท่องเที่ยวในชุมชนซึ่งจะเป็นส่วนสนับสนุนสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม แต่เมื่อพิจารณาค่าเป้าหมายที่กำหนดให้รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขยายตัวร้อยละ 5 ต่อปี ยังคงเป็นประเด็นท้าทายในระดับสูงของประเทศไทยที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

การดำเนินการที่ผ่าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้านพัฒนาสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เช่น องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กระทรวงอุตสาหกรรม และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ดำเนินการเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการให้กับชุมชนที่มีความพร้อมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าและบริการ OTOP เพื่อให้ได้มาตรฐานและได้รับการยอมรับในระดับสากล ในส่วนของการตลาด ในปี 2562 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีจุดเน้นการส่งเสริมเมืองรองและชุมชนที่ต้องการท่องเที่ยวเป็นกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำ และมีการสื่อสารตลาดในประเทศที่

กระตุ้นให้คนไทยสนใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ สัมผัสวิถีชีวิตแบบลึกซึ้งเข้าถึงผ่านโครงการ Amazing ไทยเท่ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสนับสนุนต่อการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะที่ผ่านมา แม้จะมีการพัฒนาสินค้าและบริการ รวมถึงส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมยังเป็นรูปแบบใหม่ที่ไม่มีความชัดเจน และการสนับสนุนส่งเสริมยังต้องมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การพัฒนาสินค้าและบริการของแต่ละหน่วยงานยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในส่วนของการส่งเสริมการตลาด แม้ว่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ แต่ที่ผ่านมามุ่งเน้นการส่งเสริมการตลาดภายในประเทศเป็นหลัก และอีกประเด็นสำคัญ คือ ไม่มีการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม รวมถึงการไม่มีเจ้าภาพหลักที่ชัดเจน ซึ่งส่งผลต่อการจัดทำมาตรการในการส่งเสริมที่ชัดเจนและเหมาะสม ในขณะที่ปัญหาด้านศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ยังคงเป็นความท้าทายของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมให้เกิดความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย จากปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่เมืองรอง พบว่า ประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา คือ การบริหารจัดการฐานข้อมูลของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ทุกภาคส่วนสามารถนำมาใช้กำหนดแนวทางในการพัฒนาตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ ตลอดจนเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ซึ่งจะทำให้พื้นที่สามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวได้แบบยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินงานควรมีพื้นที่เป้าหมายที่ต้องการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม สามารถเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ โดยการระบุพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนา จากการพิจารณาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ภายใต้อัตลักษณ์ของจังหวัด มีการกำหนดพื้นที่พัฒนาจำนวน 20 จังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ ในส่วนของการตลาด ควรให้ความสำคัญกับการทำตลาดในต่างประเทศที่มีความสนใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยควรดำเนินโครงการ Amazing ไทยเท่ ซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนสำคัญสำหรับตลาดในประเทศอย่างต่อเนื่อง

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

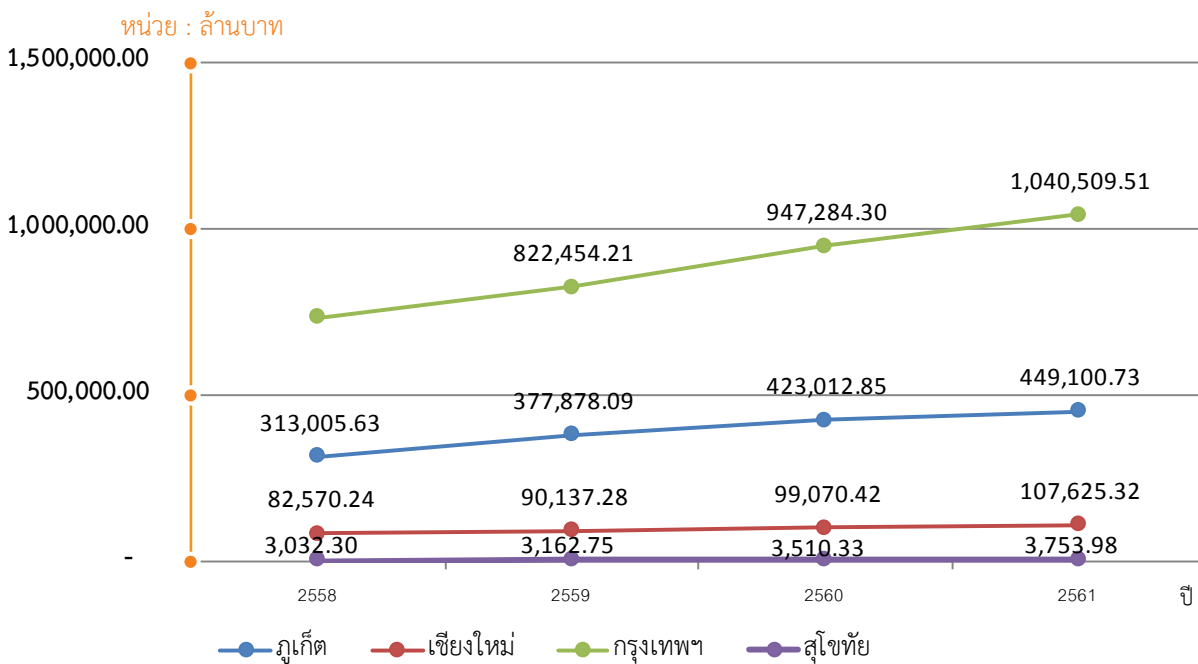
เป้าหมาย

050102

เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่เมืองรองได้มากขึ้นแล้ว ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายควรให้ความสำคัญต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว พัฒนาเมืองและชุมชนตามเกณฑ์รับรองมาตรฐานสากล และส่งเสริมการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ

รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดที่ได้รับการประกาศเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันจังหวัดในประเทศไทยที่ได้รับการประกาศเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกมีจำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย ภูเก็ตในฐานะเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร ในปี 2558 เชียงใหม่ในฐานะเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านในปี 2560 กรุงเทพมหานครในฐานะ

เมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบในปี 2562 และสุโขทัยในฐานะเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านในปี 2562 การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกนั้น จะได้รับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนถ่ายทอดประสบการณ์องค์ความรู้และ กิจกรรม และสร้างรูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับโลก

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากสถิติรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดที่ได้รับประกาศเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกนั้น พบว่า ภูเก็ตและเชียงใหม่ที่ได้รับการประกาศเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ก่อนที่แผนแม่บทฯ บังคับใช้ มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อีกทั้งในห้วงเวลาของการเตรียมความพร้อมเมืองสุขุทัยและกรุงเทพมหานคร รายได้จากการท่องเที่ยวของทั้ง 2 เมืองมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าการเป็นเมืองสร้างสรรค์ส่งผลกระทบเชิงบวกให้กับรายได้จากการท่องเที่ยว ทั้งนี้ หากนับจากการผลักดันผ่านแผนแม่บทฯ ประเทศไทยมีเมืองสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นเพียง 2 แห่ง (สุขุทัยและกรุงเทพฯ) ซึ่งห่างจากเป้าหมายที่กำหนดให้ประเทศไทยต้องมีเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมจำนวน 5 เมืองภายในปี 2565 ค่อนข้างมาก จึงยังคงเป็นประเด็นที่ท้าทายสำหรับประเทศไทยในการพัฒนาเมืองรอง และผลักดันให้ได้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ตามเกณฑ์ขององค์การยูเนสโก

การดำเนินการที่ผ่านมา หลายหน่วยงานเริ่มต้นตัวกับการค้นหาทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาเมืองและดึงดูดนักท่องเที่ยว ในส่วนของการพัฒนาที่จะนำไปสู่การเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้ประสานกับยูเนสโกเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม นำร่องในหลายพื้นที่ เช่น ย่านเก่าใน กทม. เมืองเก่านาน เมืองโบราณอู่ทอง และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จาก การดำเนินการดังกล่าว ทำให้ สุโขทัย และ กทม. ได้รับการประกาศเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (Crafts and Folk Art) และเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ (City of Design) ตามลำดับ ส่วนเมืองน่าน และสุพรรณบุรี (เมืองโบราณอู่ทอง) อยู่ในระหว่างการพัฒนาและเสนอเข้าเป็นเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกในรอบต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเมืองที่จะพัฒนาเป็นเมืองสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้แต่ละหน่วยงานมีพื้นที่เป้าหมายที่แตกต่างกัน และดำเนินการโดยไม่มี การบูรณาการร่วมกัน ทำให้งบประมาณที่ลงไปเพื่อพัฒนาไม่มีทิศทางที่ชัดเจน และไม่ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อคัดเลือกเมืองที่มีศักยภาพเพิ่มจากเมืองน่านและสุพรรณบุรี นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดที่ได้รับการประกาศเป็นสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกแล้ว พบว่า แม้รายได้จากการท่องเที่ยวจะขยายตัว แต่ไม่ได้ขยายตัวอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือใกล้เคียงกับอัตราการขยายตัวในภาพรวมของการท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่าการใช้ประโยชน์ของการเป็นเมืองสร้างสรรค์ยังไม่เต็มที่ อาจไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ การท่องเที่ยวด้านการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อเพิ่มเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยเร่งบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดค้นหาทุนทางวัฒนธรรมให้มีกิจกรรมที่หลากหลายและมีความสร้างสรรค์ รวมทั้งพัฒนาเมืองและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ นอกจากนี้ เมืองสร้างสรรค์ที่ได้รับการประกาศแล้ว ควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมระดับเมืองหรือจังหวัดที่หลากหลายเพื่อสะท้อนเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ของเมืองอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมการตลาดเชิงรุกในพื้นที่เมืองสร้างสรรค์ เช่น โครงการ Thailand creative city branding ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นต้น

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

เป้าหมาย

050103

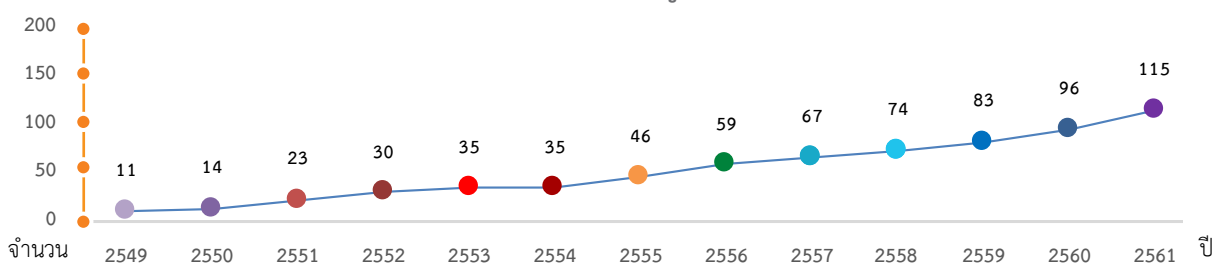
สินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียน ทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น

สินค้าและบริการเป็นปัจจัยหนึ่งในการจับจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยว สินค้าและบริการที่มีเอกลักษณ์เชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่แปลกใหม่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญในประเด็น ด้านการตระหนักรู้ถึงประโยชน์และความสำคัญของการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา สินค้าที่มีอัตลักษณ์และมีคุณภาพขั้นต่ำตามมาตรฐานที่กำหนด สินค้าแหล่งท่องเที่ยว บริการเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้รับการพัฒนาต่อยอดเพิ่มมูลค่า

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมาประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าและบริการจากอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อให้ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา แม้ว่าปัจจุบันจะยังไม่มีจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาในหมวดสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง ซึ่งสามารถสะท้อนได้จากรายงานการเพิ่มขึ้นของสินค้าที่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของประเทศไทยที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 17 ต่อปี) โดยเฉพาะในปี 2561 จำนวนสินค้า GI ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนขยายตัวอย่างรวดเร็วถึงร้อยละ 20 จากปี 2560 ซึ่งสะท้อนให้เห็นทิศทางที่เพิ่มขึ้นของสินค้าที่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

การดำเนินการที่ผ่านมา พบว่าหน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยว ด้านการวิจัย และสถาบันการศึกษาหลายแห่งดำเนินโครงการพัฒนาสินค้าและบริการให้กับชุมชนที่มีทรัพยากรที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์และสร้างสรรค์ได้ ซึ่งกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะดำเนินการประสานกับหน่วยงานที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชนถึงแนวทางในการยื่นขอจดสิทธิบัตรที่ถูกต้องตามหลักการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้ความรู้ด้านการจดทะเบียน GI อีกทั้งพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานในการตรวจสอบและจดสิทธิบัตรด้วยการเพิ่มและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบสินค้าและบริการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

จำนวนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ที่มา: กรมทรัพย์สินทางปัญญา

050103

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ปัจจุบันจะมีการพัฒนาสินค้าที่มีอัตลักษณ์และบริการจากทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนมีมาตรการส่งเสริมให้มีการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่มีความชัดเจนในการรับจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง ทั้งนี้ เนื่องจากคำจำกัดความของสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมยังไม่มีนิยามที่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้ไม่ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยตรง นอกจากนี้ การยื่นขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญามีระยะเวลาในการดำเนินงานค่อนข้างนาน เฉลี่ยประมาณ 3-5 ปี

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย ประการสำคัญคือการเร่งจัดทำคำจำกัดความกลางที่ใช้ร่วมกับทุกหน่วยงาน และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสินค้าเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมให้ไปในทิศทางเดียวกันในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมซึ่งกันและกัน มีการพัฒนาสินค้าและบริการจากทุนทางวัฒนธรรม รวมทั้งเร่งรัดกระบวนการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา โดยให้ความสำคัญกับโครงการสร้างสรรค์ผลงานจากทรัพย์สินทางวัฒนธรรมเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว และโครงการพัฒนาความรู้ทรัพย์สินทางปัญญาสู่การต่อยอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้มีสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา และสามารถตอบโจทย์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้โดยตรง

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

เป้าหมาย

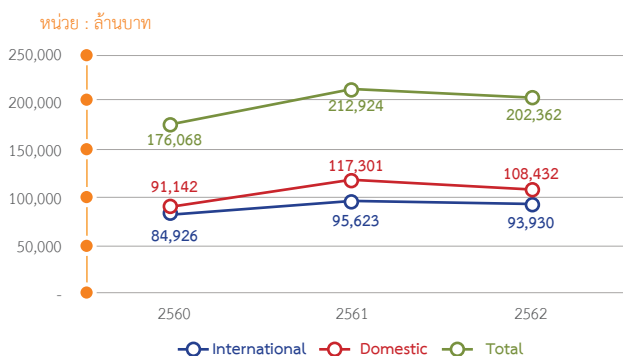
050201 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้น

ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีการใช้จ่ายสูง สามารถสร้างรายได้ทางตรงในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และรายได้ทางอ้อมให้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเพิ่มผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศ ด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศ ในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายควรดำเนินการในประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ความพร้อมด้านปัจจัยสนับสนุน ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และการส่งเสริมการตลาดที่มีประสิทธิภาพ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในส่วนของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจพบว่าการขยายตัวจาก 176,068 ล้านบาท ในปี 2560 เป็น 212,924 ล้านบาท ในปี 2561 หรือขยายตัวร้อยละ 20.9 และในปี 2562 ลดลงเป็น 202,362 ล้านบาท หรือหดตัวร้อยละ 5.0 ซึ่งลดลงทั้งในส่วนของรายได้จากต่างประเทศและภายในประเทศ โดยส่วนหนึ่งเป็นผลจากการสิ้นสุดของมาตรการส่งเสริมการจัดประชุมสัมมนาในจังหวัดรองในปี 2561 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการขยายตัวโดยรวมในช่วงปี 2560 - 2562 ที่ร้อยละ 15.9 พบว่าการจะบรรลุค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่การขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ในช่วงปี 2561-2565 นั้น ยังคงมีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้สูง แต่ยังคงมีความท้าทายที่จะต้องรักษาอัตราการขยายตัวไว้ภายใต้สภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

การดำเนินการที่ผ่านมา พบว่าในช่วงปี 2560 - 2562 การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจมีการเติบโตโดยมีปัจจัยสนับสนุนสำคัญมาจากการทำตลาดที่มีศักยภาพทั้งในและต่างประเทศ ที่สามารถดึงดูดการประชุมนานาชาติ และงานแสดงสินค้าขนาดใหญ่มายังประเทศไทย โดยมีหน่วยงานขับเคลื่อนหลักคือสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ ที่มีบทบาทในการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ นอกจากนี้ มาตรการระยะสั้นของภาครัฐในช่วงปีงบประมาณ 2561 ที่กำหนดให้นิติบุคคลสามารถนำค่าใช้จ่ายจากการจัดอบรมสัมมนาในจังหวัดรองสามารถนำมาหักลดหย่อนภาษีได้ร้อยละ 100 ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ แต่ในช่วงปี 2562 ที่เป็นช่วงการเลือกตั้งและยังไม่มีมีการตั้งรัฐบาลจึงทำให้ไม่มีการออกมาตรการที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจทำให้ส่งผลต่อการลดลงของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ในขณะที่ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจส่วนใหญ่อยู่ใน MICE City หลักของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และภูเก็ต

MICE Revenue

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าโดยรวมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงเป็นการกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลักที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในขณะที่มาตรการส่งเสริมของภาครัฐที่ผ่านมายังคงเป็นมาตรการระยะสั้นและกระตุ้นการประชุมสัมมนาภายในประเทศเท่านั้น อีกทั้งในสภาวะทางเศรษฐกิจปัจจุบันและผลกระทบจากโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคอุบัติใหม่ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายด้านการสร้างรายได้ของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ รวมถึงการกระจายตัวไปยังภูมิภาคอื่น ควรให้ความสำคัญกับการทำตลาดเชิงรุกเพื่อเข้าถึงตลาดกลุ่มเป้าหมาย สร้างโอกาสทางการขยายพื้นที่ในการจัดงาน รวมทั้งสนับสนุนการกระจายพื้นที่การจัดงานไปยังส่วนภูมิภาคอื่น ให้ครอบคลุมทุกประเภทของกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ โดยเร่งการดำเนินโครงการส่งเสริมการจัดประชุม และการท่องเที่ยวเป็นรางวัล และการจัดแสดงสินค้าและนิทรรศการนานาชาติในประเทศไทย นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีการออกมาตรการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่อาจลดลง อีกทั้งในส่วนของการปัจจัยด้านความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการรองรับการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ เช่น สถานที่จัดประชุม ศูนย์แสดงสินค้าและบริการขนส่งเพื่อการเข้าถึงพื้นที่งาน ควรเร่งรัดให้เกิดการลงทุนในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น เขตพื้นที่พัฒนาโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นต้น

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

เป้าหมาย

050202

การเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติของไทย

ทำให้มีนักท่องเที่ยวคุณภาพจำนวนมากเดินทางมายังประเทศไทย เป็นโอกาสในการสร้างรายได้ทางตรงให้แก่การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และสามารถกระจายรายได้ไปยังภาคธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง นับเป็นส่วนสนับสนุนสำคัญในการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านรายได้มีประเด็นการพัฒนาที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ การกำหนดนโยบายด้านการประชุมนานาชาติ เป็นวาระแห่งชาติ ความพร้อมของข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการประชุมนานาชาติของไทย การมีแผนบูรณาการเพื่อกำหนดเป้าหมายในภาพรวมของประเทศที่ชัดเจนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรการจูงใจและสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับการจัดประชุมนานาชาติ และการจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ/ระดับโลก ความเข้มแข็งและความพร้อมของสมาคมเจ้าภาพในประเทศไทยและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากการจัดอันดับของสมาคมศูนย์ประชุมนานาชาติ (International Congress and Convention Association หรือ ICCA) พบว่า ในปี 2560 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 25 ของโลก และอันดับที่ 6 ของเอเชีย ในการเป็นจุดหมายในการจัดประชุมนานาชาติ และขยับขึ้นเป็นอันดับที่ 21 ของโลก และอันดับที่ 5 ในปี 2561 ซึ่งสะท้อนถึงความพร้อมของไทยในการถูกคัดเลือกเป็นสถานที่จัดงานประชุมนานาชาติ เมื่อพิจารณาจากค่าเป้าหมาย ในปี 2565 พบว่า ณ ปี 2561 ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นจุดหมายในการจัดประชุมนานาชาติได้แล้ว นอกจากนี้ ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) โดยสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ปี 2562 อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจของประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น จากอันดับที่ 37 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 34 ในปี 2562 โดยพิจารณาจากจำนวนการจัดประชุมนานาชาติ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 24 ของโลก และอันดับที่ 3 ของภูมิภาคเอเชีย เป็นรองประเทศญี่ปุ่น และประเทศจีน

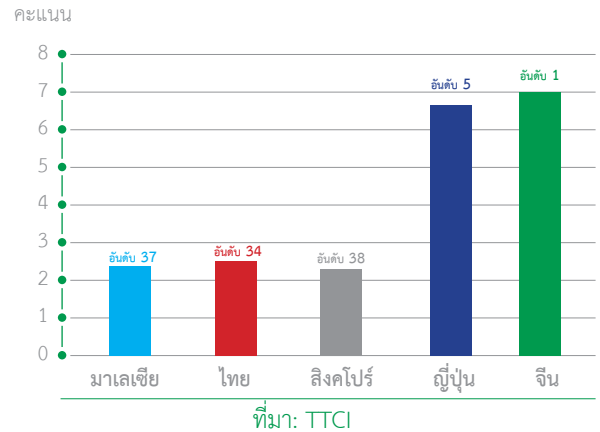
การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2560 – 2562 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับเป็นจุดหมายในการจัดประชุมนานาชาติจากองค์กรระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยวในลำดับที่สูงขึ้น เนื่องจากประเทศไทยมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจใน 4 เมืองหลัก (MICE CITY) คือ กรุงเทพมหานคร ขอนแก่น เชียงใหม่ และภูเก็ต ทั้งด้านศูนย์ประชุม ที่พัก ความสะดวกในการเดินทาง และความหลากหลายของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการทำตลาดที่มีศักยภาพในต่างประเทศสามารถดึงดูดการประชุมนานาชาติ และงานแสดงสินค้าขนาดใหญ่มายังประเทศไทย อีกทั้งการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมอุตสาหกรรม S-Curve และ New S-Curve ซึ่งประกอบด้วย 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอนาคต ทำให้ประเทศไทยเป็นที่สนใจสำหรับการจัดงานประชุม งานแสดงสินค้าในอุตสาหกรรมดังกล่าว เช่น ในปี 2561 มีการจัดงานในอุตสาหกรรม 5 กลุ่มหลักของไทย คือ กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ และหุ่นยนต์ กลุ่มดิจิทัล และกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ กว่า 200 งาน นอกจากนี้ ความพร้อมของข้อมูลเชิงลึก

ได้มีการดำเนินโครงการจัดเก็บข้อมูลด้านไมซ์ของภาค (MICE Intelligence) เพื่อจัดเก็บข้อมูลสถิติและการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในแต่ละพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนหรือเสนอแนะนโยบายในการพัฒนาธุรกิจนี้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าประเทศไทยจะสามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นจุดหมายของการประชุมนานาชาติในปี 2561 แล้ว แต่การรักษาและเพิ่มอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากการเดินทางมายังประเทศไทยของนักท่องเที่ยวคุณภาพเหล่านี้ส่งผลต่อการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ และยังส่งผลต่อการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในภาพรวมของประเทศไทย ที่จัดโดยสภาการท่องเที่ยวโลกด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ ในการบรรลุเป้าหมายนั้น ประเทศไทยยังสามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกมิติของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในด้านการอำนวยความสะดวก กฎระเบียบ และมาตรการจูงใจ นอกจากนี้ ในการสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาระดับโลก ยังคงต้องให้ความสำคัญกับความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ปี 2562

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายของการประชุมนานาชาติ โดยการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการตลาดเชิงรุกอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าถึงตลาดกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และนำเสนอจุดขายด้านนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อดึงดูดความสนใจในการจัดงานประชุมและแสดงสินค้านานาชาติในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสนับสนุนการกระจายพื้นที่การจัดงานไปยังส่วนภูมิภาคอื่นให้ครอบคลุมทุกประเภทของกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ โดยเร่งการดำเนินโครงการส่งเสริมการจัดประชุมและการท่องเที่ยวเป็นรางวัลและการจัดแสดงสินค้าและนิทรรศการนานาชาติในประเทศไทย นอกจากนี้ ควรสนับสนุนโครงการการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสัมมนาต่อกีฬาระดับโลก เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักและได้รับความไว้วางใจในวงการกีฬานานาชาติด้วย

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

เป้าหมาย

050301

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น

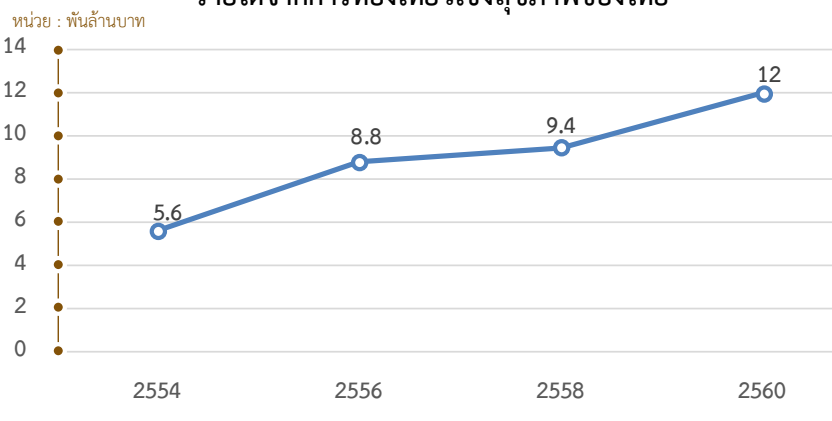
ประเทศไทยมีศักยภาพในการให้บริการด้านสุขภาพ ทั้งการแพทย์แผนปัจจุบัน แพทย์แผนไทย รวมถึงความงาม ประกอบกับปัจจุบันกระแสการใส่ใจในสุขภาพและความงาม และการเข้าสู่สังคมสูงวัย ทำให้มีนักท่องเที่ยวซึ่งมีอำนาจในการซื้อสูงเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ทั้งนี้ เพื่อบรรลุเป้าหมายรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น จึงต้องอาศัยความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อสุขภาพ ความงาม และการแพทย์แผนไทย การพัฒนาสถานประกอบการให้มีศักยภาพและมาตรฐาน และการตลาดที่ดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

จากการจัดอันดับโดย Global Wellness Institute ประจำปี 2561 ซึ่งเป็นสถาบันที่จัดทำรายงานข้อมูลและจัดอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness tourism) เป็นประจำทุก 2 ปี พบว่า ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในปี 2560 จำนวน 12,000 ล้านบาท ซึ่งเติบโตเฉลี่ยจากปี 2554 ร้อยละ

13 ต่อปี ทั้งนี้ หากประเทศไทยสามารถรักษาอัตราการเติบโตในระดับนี้อย่างต่อเนื่อง จะมีความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ขยายตัวร้อยละ 5 ต่อปี ในช่วงปี 2561 – 2565

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย

ที่มา: Global Wellness Institute

การดำเนินการที่ผ่านมา ในการสร้างความเชื่อมั่นในบริการทางการแพทย์ ความงาม และแพทย์แผนไทย โดยเฉพาะแพทย์แผนไทย ประเทศไทยได้ผลักดันการนวดไทยจนได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมโลกจากองค์การยูเนสโก ในปี 2562 ในขณะเดียวกันกรมพัฒนาบริการสุขภาพได้สนับสนุนผู้ประกอบการในเรื่องมาตรฐานและการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการทั้งในส่วนของการนวดเพื่อสุขภาพ และนวดเพื่อเสริมความงาม ซึ่งสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ให้บริการทั้งคนไทยและนักท่องเที่ยว รวมทั้งการส่งเสริมการตลาดที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการดำเนินโครงการด้านการตลาดที่สำคัญ เช่น โครงการ Amazing Health and Wellness in Thailand ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบัน แม้ว่าทุกหน่วยงานให้ความสนใจและตื่นตัวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพิ่มขึ้น แต่การพัฒนาและควบคุมสถานประกอบการด้านสุขภาพให้ได้มาตรฐานนั้น ยังมีความท้าทายจากประเภทและพื้นที่ของสถานประกอบการที่มีหน่วยงานรับผิดชอบแตกต่างกัน จึงทำให้การบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาและส่งเสริมผู้ประกอบการไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ในปัจจุบันจึงมีสถานประกอบการด้านสุขภาพจำนวนมากที่ไม่ได้รับการตรวจสอบมาตรฐาน ซึ่งส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวด้านสุขภาพและอนาមัยของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ ประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวในเชิงสุขภาพคือ ปัญหาด้านสุขอนามัยและโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคอุบัติใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นท้าทายต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วย

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยจะมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่จากภาวะเศรษฐกิจโลกและสถานการณ์อื่น ๆ ที่กระทบต่อการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมสุขภาพอย่างรวดเร็วของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ประเทศไทยยังต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาสถานประกอบการด้านสุขภาพให้มีคุณภาพและมาตรฐานด้วยการแบ่งขอบเขตการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนและควบคุมมาตรฐานอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้บริโภค นอกจากนี้ ต้องทำการตลาดที่ตรงกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาและขยายส่วนแบ่งการตลาด ทั้งนี้ ต้องเร่งผลักดันโครงการพัฒนาเมืองสุขภาพต้นแบบให้สัมฤทธิ์ผลในเชิงประจักษ์เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับพื้นที่อื่นต่อไป อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับมาตรการสาธารณสุขที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาสุขอนามัย และโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคอุบัติใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางมายังประเทศไทยด้วย

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

เป้าหมาย

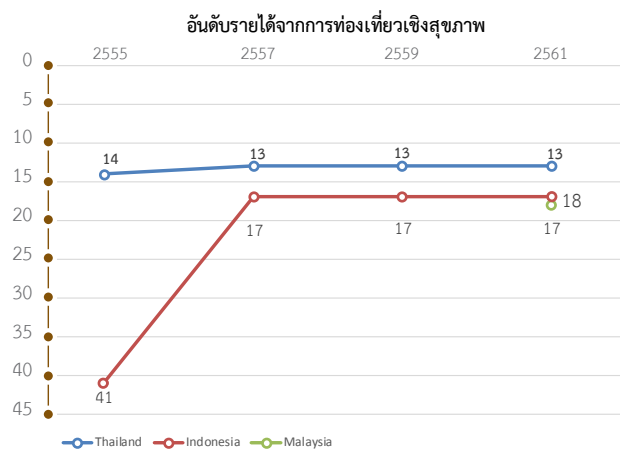
050302

อันดับรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

ประเทศไทยมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งมีจุดแข็งในการบริการทางการแพทย์ อย่างไรก็ตาม จากกระแสการใส่ใจในสุขภาพและความงาม และการเข้าสู่สังคมสูงวัยที่จะทำให้มีนักท่องเที่ยวซึ่งมีอำนาจในการซื้อสูงเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเมืองรองที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสุขภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยมีปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อสุขภาพ ความงาม และการแพทย์แผนไทย การพัฒนาสถานประกอบการให้มีศักยภาพและมีมาตรฐาน และการตลาดที่ดึงดูดกลุ่มเป้าหมายธุรกิจสุขภาพ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากการจัดอันดับโดย Global Wellness Institute ประจำปี 2561 ประเทศไทยมีอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ในอันดับที่ 13 ของโลก ซึ่งส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมักเดินทางมาเพื่อรักษาโรคเฉพาะทาง และบริการด้านศัลยกรรมความงาม เนื่องจากเทคโนโลยีด้านการแพทย์ของไทยค่อนข้างทันสมัยและค่าใช้จ่ายต่ำกว่าประเทศอื่น แต่เมื่อพิจารณาอันดับรายได้ของประเทศไทยในช่วงปี 2557-2561 ยังอยู่ในระดับคงที่ในอันดับที่ 13 มาโดยตลอด ดังนั้น เป้าหมายที่อันดับ 12 ของโลก จึงมีแนวโน้มที่ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายได้ไม่ยากนัก โดยยังต้องพยายามรักษาและพัฒนาคุณภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่อไป

การดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า มีการเตรียมความพร้อมด้านบริการทางการแพทย์ และส่งเสริมการตลาดที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการดำเนินโครงการด้านการตลาดที่สำคัญ เช่น โครงการ Amazing Health and Wellness in Thailand ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นอกจากนี้ ยังมีการให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ และโครงการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านสุขภาพ และภาษาต่างประเทศเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ที่มา: Global Wellness Institute

050302

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าประเทศไทยจะมีชื่อเสียงด้านการบริการทางการแพทย์ โดยเฉพาะในกลุ่มลูกค้าต่างชาติที่มีกำลังซื้อสูง อย่างไรก็ตาม ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยด้านสุขภาพและสันทนาการ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 88 ในปี 2562 ซึ่งดีขึ้นจากอันดับที่ 90 ในปี 2560 สะท้อนถึงระบบสาธารณสุขในประเทศไทยยังไม่มีดีพอ อาจกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเทศไทยต้องเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวต่อระบบการแพทย์และสาธารณสุขของไทย โดยเร่งพัฒนาบริการทางการแพทย์และอนาមัยสำหรับคนในประเทศ มุ่งเน้นการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานในอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผ่านการส่งเสริมและสร้างบุคลากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพมากขึ้น เช่น โครงการ Travel Medicine Excellent Center และการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบใหม่ ที่กระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายใช้สอยเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

050303

เป้าหมาย

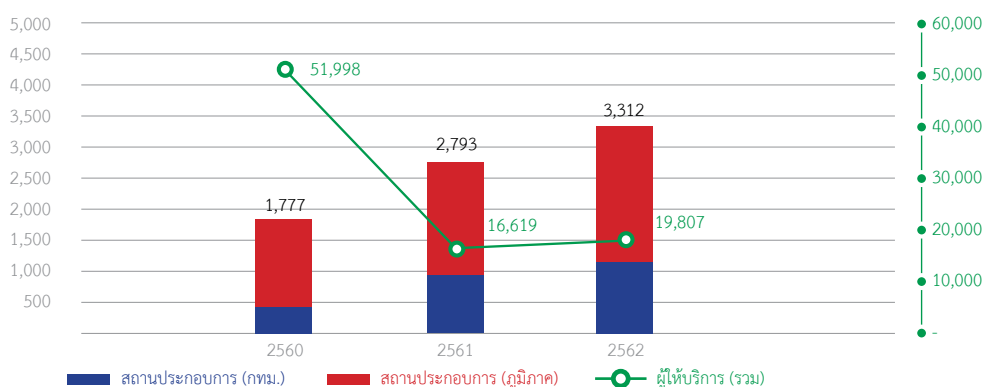
สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

คุณภาพและมาตรฐานของสถานประกอบการ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย โดยการเพิ่มจำนวนสถานประกอบการที่มีคุณภาพ จะทำให้มีโอกาสนในการรองรับ นักท่องเที่ยวที่มากขึ้น สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่เมืองรองที่มีทรัพยากร บุคคลและสิ่งแวดล้อมด้านสุขภาพจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ควรให้ความสำคัญในประเด็นการพัฒนาระดับ สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ได้มาตรฐาน และการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการแพทย์

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันยังไม่มี การเก็บ ข้อมูลสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และบริการทางการแพทย์ที่สมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม สามารถเทียบเคียงจากข้อมูลของกรมส่งเสริมบริการ สุขภาพ ที่ได้เก็บข้อมูลจำสถานประกอบการสปา นวดเพื่อ สุขภาพ และความงาม ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ซึ่งใน ปีงบประมาณ 2562 มีจำนวนสถานประกอบการที่ได้รับ มาตรฐานจำนวน 3,312 แห่ง ขยายตัวร้อยละ 37 ต่อปี ทั้งนี้ หากมีการเชื่อมโยงสถานประกอบการเหล่านี้กับ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผล ให้ประเทศไทยสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดให้มี การขยายตัวของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ร้อยละ 5 ต่อปี

การดำเนินการที่ผ่านมา ได้มีการบังคับใช้กฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการด้านสุขภาพ เช่น พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 และ พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2560 อย่างเคร่งครัด อีกทั้ง กรมสนับสนุนบริการสุขภาพซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ด้านการรับรองมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ได้ดำเนินการสร้างความรู้ให้กับผู้ประกอบการเพื่อ สุขภาพ และเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบและ รับรองมาตรฐานให้กับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ โดยบูรณาการและให้อำนาจกับท้องถิ่นในการตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

จำนวนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพและผู้ให้บริการด้านสุขภาพ ที่ได้รับมาตรฐานจากกรมส่งเสริมบริการด้านสุขภาพ

ที่มา: กรมส่งเสริมบริการสุขภาพ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสถานประกอบการด้านสุขภาพ ได้กำหนดให้หน่วยงานหลักมีอำนาจในการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสถานประกอบการด้านสุขภาพ และสามารถเอาผิดกับสถานประกอบการได้ ซึ่งเป็นไปตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการดำเนินคดีต้องใช้เวลาราว 120 วัน ส่งผลให้สถานประกอบการส่วนใหญ่ไม่เห็นความจำเป็นของการขอรับมาตรฐาน นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ให้บริการส่วนใหญ่ไม่มีใบรับรองที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยเฉพาะผู้ให้บริการด้านสปา การนวด และความงาม

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย แม้การดำเนินงานที่ผ่านมา จะมีจำนวนสถานประกอบการและผู้ให้บริการที่ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก แต่ยังมีสถานประกอบการและผู้ให้บริการด้านสุขภาพที่ยังไม่ได้รับมาตรฐานด้วยเช่นกัน จึงควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพของการตรวจสอบมาตรฐานให้รวดเร็วขึ้น และบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งกระตุ้นให้ผู้บริโภคเห็นความสำคัญของการใช้บริการกับผู้ให้บริการและสถานประกอบการที่ได้รับมาตรฐาน เพื่อจูงใจและสร้างความตระหนักให้กับผู้ประกอบการเห็นถึงความจำเป็นในการได้รับมาตรฐาน นอกจากนี้ ควรมีการให้ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรและสถานประกอบการแก่ผู้ประกอบการที่ต้องการรับรองมาตรฐานเพื่อให้สามารถรักษาระดับมาตรฐาน และควรมีการกำกับติดตามสถานประกอบการที่ได้รับมาตรฐานแล้วอย่างต่อเนื่อง

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

เป้าหมาย

050401

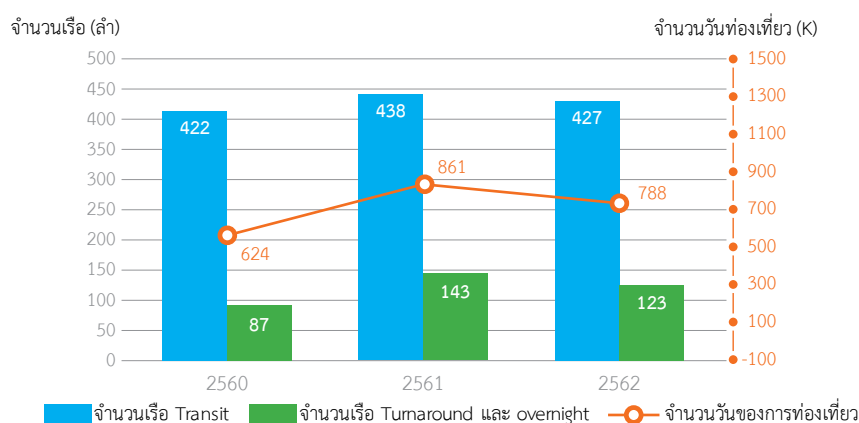
รายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น

เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ และมีท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวทั้งแม่น้ำและทะเลจำนวนมาก จึงควรใช้โอกาสจากกระแสการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่กำลังเติบโต ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ เพื่อเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับประเทศไทย ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำมีมูลค่าการใช้จ่ายใช้สอยสูง แต่ความนิยมยังอยู่ในวงจำกัด ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย การสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของไทยนั้น ควรให้ความสำคัญในประเด็นด้านความปลอดภัย พัฒนาคความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวทางน้ำ การพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่อง การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวทางน้ำ และการตลาดที่เข้ากับกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทย ยังไม่ได้มีการเก็บข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโดยตรง แต่สถานการณ์การเติบโตของการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำในภาพรวมมีการเติบโตในทางบวก แม้ในปี 2562 จะหดตัวเล็กน้อย ซึ่งเป็นผลกระทบด้านความเชื่อมั่นจากสถานการณ์เรือล่มที่ภูเก็ต ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจำนวนวันของการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 12 ต่อปี อีกทั้งมีจำนวนเรือสำราญที่เข้าจอดในท่าเรือของประเทศไทย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ซึ่งเป็นสัญญาณในทางบวก

ต่อการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของไทย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวแม้ว่าจะสะท้อนให้เห็นโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำของไทยเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดในกลุ่มนี้ต่อไป แต่ปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ยังเป็นเพียงปัจจัยในส่วนน้อย ซึ่งหากจะพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำของไทยในภาพรวม ยังคงมีปัจจัยสำคัญด้านความปลอดภัยโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการตลาดอีกมากที่ต้องเร่งดำเนินการ

จำนวนเรือและวันท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสำราญทางเรือในไทย

ที่มา: Cruise Lines International Association (CLIA)

การดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำแผนที่นำทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเรือสำราญระยะ 10 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเรือสำราญ พ.ศ. 2561-2570 ซึ่งในระยะที่ผ่านมา ได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงท่าเรือท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ การขยายตลาดด้วยการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและสายการบินเรือสำราญให้เข้ามาในประเทศไทยเพิ่มเติม การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะเชื่อมโยง และปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เช่น พืชการตรวจคนเข้าเมืองของผู้โดยสารและลูกเรือ เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย นักท่องเที่ยวเรือสำราญทางน้ำส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย อีกทั้งความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจ แต่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเรือสำราญทางน้ำของประเทศไทยยังถูกจำกัดด้วยคุณภาพและจำนวนท่าเรือท่องเที่ยวที่มีความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการรองรับเรือสำราญขนาดใหญ่ไม่เพียงพอ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเรือสำราญทางน้ำที่เดินทางมายังประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย ซึ่งมีผลต่อความเชื่อมั่นของภาคเอกชนที่จะลงทุนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง ให้มีศักยภาพดึงดูดนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง รวมไปถึงการลงทุนระบบขนส่งสาธารณะเชื่อมโยงตามแผนที่นำทางไว้

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเรือสำราญทางน้ำ ประเทศไทยต้องสร้างความเชื่อมั่นต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรือสำราญทางน้ำให้กับนักลงทุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก และธุรกิจเกี่ยวเนื่องที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับนักท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการทำการตลาดเชิงรุกที่เหมาะสม ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีโครงการขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มนิคมความหรูหรา สำหรับความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะท่าเรือขนาดใหญ่ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและเพิ่มจำนวนท่าเรือขนาดใหญ่ เพื่อรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยว ขณะเดียวกัน ต้องเร่งพัฒนาปัจจัยสนับสนุนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น โครงการการตรวจคนเข้าเมืองที่รวดเร็ว และส่งเสริมการลงทุนในการขนส่งเชื่อมโยงการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับมาตรการสาธารณสุขที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาสุขอนามัย และโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคอุบัติใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางมายังประเทศไทยด้วย

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

เป้าหมาย

050402

การขยายตัวของท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น

การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ เป็นการท่องเที่ยวทางเลือกหนึ่งที่สามารถเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้กับประเทศไทย ปัจจุบันแม้ว่าประเทศไทยจะมีท่าเรือจำนวนมากทั้งทางทะเลและแม่น้ำ เพื่อการขนส่งผู้โดยสาร สินค้า และบริการ แต่รูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำที่หลากหลายในปัจจุบัน ทำให้ประเทศไทยยังคงต้องพัฒนาและเตรียมพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของจำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางน้ำที่จะขยายตัว เป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายด้านความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศ โดยควรให้ความสำคัญในประเด็นด้านการสำรวจและการตลาด การสร้างท่าเรือที่มีศักยภาพ การพัฒนาปรับปรุงท่าเรือ และการตลาดที่ดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทยมีท่าเรือที่ใช้สำหรับการท่องเที่ยวทั้งหมด 34 แห่ง ซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนาปรับปรุงให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จำนวน 5 แห่ง แบ่งเป็นท่าเรือบริเวณชายฝั่งอันดามัน 2 แห่ง และชายฝั่งทะเลตะวันออก 3 แห่ง ทั้งนี้ ในระยะที่ผ่านมาไม่ได้มีการสร้างท่าเรือแห่งใหม่ แต่เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างท่าเรือขนาดใหญ่ในแหล่งใหม่ ๆ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานเพื่อศึกษาและได้รับการรับรองจากทุกหน่วยงานเกี่ยวข้องก่อน เพื่อสร้างเป็นท่าเรือขนาดใหญ่แห่งใหม่ จึงเป็นไปได้ยากที่จะดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาของแผนแม่บทฯ (พ.ศ. 2561 – 2565) และบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

บริเวณ	จำนวนท่าเรือท่องเที่ยวและนอกประเทศ	ท่าเรือที่อยู่ระหว่างการพัฒนาปรับปรุง
ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย	5	-
ชายฝั่งทะเลอันดามัน	23	2 แห่ง ได้แก่ 1) ท่าเทียบเรือปากคลองจิหลาด และ 2) ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต
ชายฝั่งทะเลตะวันออก	6	3 แห่ง ได้แก่ 1) ท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ เกาะสมุย 2) ท่าเทียบเรือท้องศาลา เกาะพะงัน และ 3) ท่าเทียบเรือหาดริน เกาะพะงัน

ที่มา: กรมเจ้าท่า

การดำเนินการที่ผ่านมา พบว่ากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาท่าเรือสำราญ (ท่าเรือหลัก ท่าแวะพัก ท่าเรือเล็กรอรับจุดทอดสมอ และท่าเรือเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยว) และสิ่งอำนวยความสะดวกหลังท่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสำราญ พ.ศ. 2561-2570 ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาความเหมาะสมและสำรวจออกแบบท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ และท่าเรือยอชต์ เพื่อเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือสำราญ และท่าเรือบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี และบริเวณอ่าวไทยตอนบน โดยที่ผ่านมามีร่วมกับกรมเจ้าท่า ศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างท่าเรือขนาดใหญ่เพื่อการท่องเที่ยวในแหล่งใหม่ ๆ ตามยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการก่อสร้างปรับปรุงท่าเรือเมื่อดำเนินการปรับปรุงแล้วเสร็จจะสามารถให้บริการนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นได้ 2 ท่า เป็นต้น

050402

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย การขยายตัวของท่าเรือการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำแห่งใหม่เป็นประเด็นที่ค่อนข้างท้าทายสำหรับประเทศไทยเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่สำคัญของไทยส่วนใหญ่ อยู่ในพื้นที่ที่น้ำไม่ลึกจึงไม่เพียงพอที่จะสร้างท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ หรือ Cruise ทำให้การศึกษาและประเมินความเป็นไปได้ของการก่อสร้าง และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA) ค่อนข้างยากและใช้เวลานาน นอกจากนี้ ท่าเรือเดิมที่มีอยู่ไม่สามารถบริหารจัดการเชื่อมโยงกับแหล่งซื้อสินค้าและการท่องเที่ยว ส่งผลให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวรูปแบบนี้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการสร้างท่าเรือใหม่ต้องใช้ระยะเวลานาน อาจทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วงแผนแม่บทฯ (พ.ศ. 2561-2565) อีกทั้งปัจจุบันประเทศไทยมีท่าเรือเป็นจำนวนมาก จึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนา ปรับปรุง และขยายท่าเรือที่มีอยู่เพื่อให้สามารถรองรับเรือสำราญได้ ในขณะเดียวกันอาจพิจารณาสร้างจุดเชื่อมต่อระหว่างเรือสำราญกับท่าเรือขนาดเล็ก โดยควรเร่งรัดการดำเนินโครงการปรับปรุงท่าเทียบเรือเพื่อการท่องเที่ยว และโครงการสำรวจออกแบบเพื่อก่อสร้างจุดทอดสมอเรือสำราญ (Cruise) และท่าเทียบเรือเล็ก (Landing Pier) บริเวณอ่าวไทยและชายฝั่งอันดามันของกรมเจ้าท่า เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำให้แก่ประเทศไทยด้วย

แผนแม่บทย่อย การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

เป้าหมาย

050501

ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย

ประเทศไทยมีความได้เปรียบในด้านที่ตั้งที่อยู่กลางของภูมิภาคอาเซียน ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญต่อการค้าขายและการเดินทางท่องเที่ยว อีกทั้งความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่งที่ครบถ้วนทั้งทางบก น้ำ และอากาศ ในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในภูมิภาคจึงถือได้ว่าประเทศไทยมีความพร้อมโดยเฉพาะการเป็นจุดเชื่อมต่อไปยังประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ การสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาค ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว และยังเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้จ่ายใช้สอยในพื้นที่เมืองรองที่อยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวในเมืองรอง ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงภูมิภาค ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกผ่านแดน ความร่วมมือด้านการตลาด การส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง และการผ่อนปรนกฎระเบียบในภูมิภาคอาเซียน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การเดินทางผ่านแดนของนักท่องเที่ยวเข้าประเทศไทยผ่านจุดผ่านแดนทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ในช่วงปี 2561 -2562 พบว่า นักท่องเที่ยวอาเซียน และนอกอาเซียน เดินทางมายังประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.3 และ 6.6 ตามลำดับ และหากพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังประเทศไทยทางด่านชายแดนทางบก และทางน้ำ ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน พบว่ามีอัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญคือ ร้อยละ 10 และ ร้อยละ 60 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมในการเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีศักยภาพ และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางข้ามแดน รวมถึงการยกเว้นการขอวีซ่าในการเข้าออกประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน ดังนั้น จากปัจจัยดังกล่าวจึงมีความเป็นไปได้สูงที่ประเทศไทยจะสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดให้อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

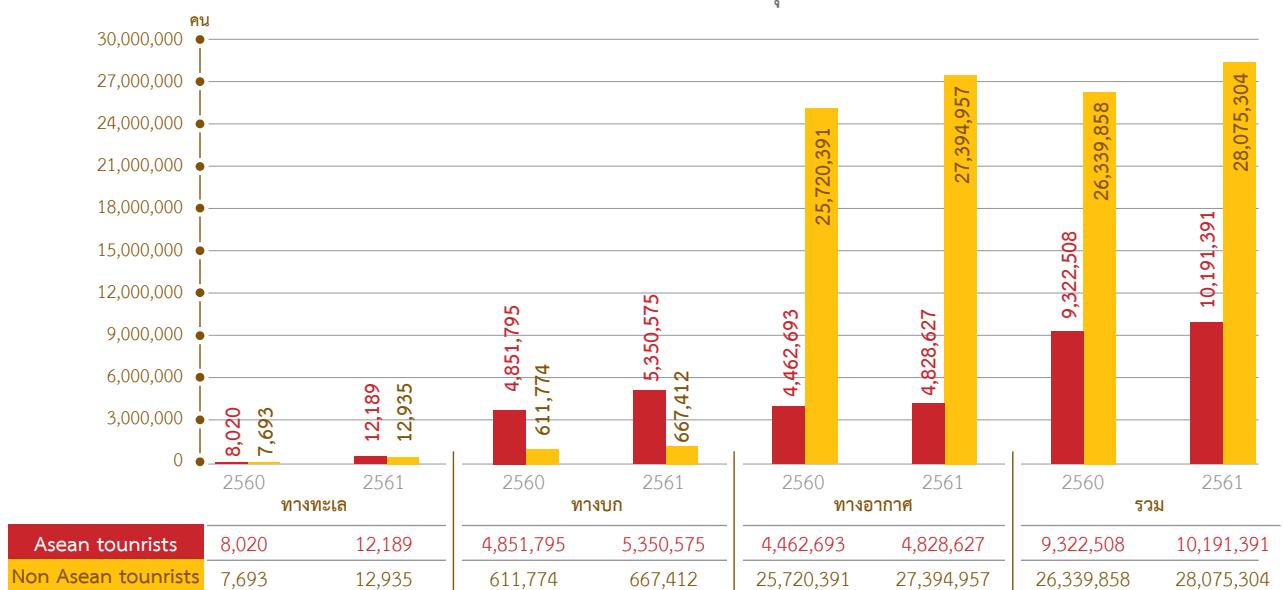
การดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยใช้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค เช่น คณะทำงานด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ที่ประกอบไปด้วยประเทศไทย กัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม และจีน และคณะทำงานโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ที่ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการส่งเสริมการตลาดและเส้นทางท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง อีกทั้งปรับปรุงระเบียบการเดินทางระหว่างประเทศให้สะดวก และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ความท้าทายสำคัญของการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค คือ ข้อมูลทางสถิตินักท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่สมบูรณ์ครบถ้วน อันจะนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งมีกิจกรรมเชื่อมโยง และการตลาดร่วมกันระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับภูมิภาคในส่วนของประเทศไทยใช้เวลานานในการดำเนินการเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อนบ้านเป็นการลงทุนจากต่างประเทศ อาทิ ประเทศจีน ที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างรวดเร็ว ซึ่งการดำเนินการล่าช้าดังกล่าวอาจส่งผลให้ประเทศไทยเสียโอกาสที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการจัดทำฐานข้อมูลที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในภูมิภาค โดยเร่งบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หาวีธีเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยอาจขอความร่วมมือจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ให้เก็บข้อมูลการเข้าออกประเทศในอาเซียนก่อนจะมาประเทศไทยและหลังจากออกจากประเทศไทย เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว และการตลาดท่องเที่ยวเชื่อมโยง นอกจากนี้ ควรเร่งให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว และเชื่อมโยงโครงข่ายถนนสายหลัก และอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งเพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบถึงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่ประเทศไทยดำเนินการแล้ว ควรมีโครงการด้านการตลาดเชิงรุกที่เหมาะสม เช่น โครงการปั่นข้ามโขง 2 สะพาน เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน (ไทย - ลาว) เพื่อให้สะพานดังกล่าว และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับ สปป.ลาว เป็นที่รู้จักมากขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาโดยทางรถไฟ จีน-สปป.ลาว ให้เข้ามาเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำโขงของไทย เป็นต้น

จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าประเทศไทยผ่านจุดผ่านแดน ปี 2561-2562

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

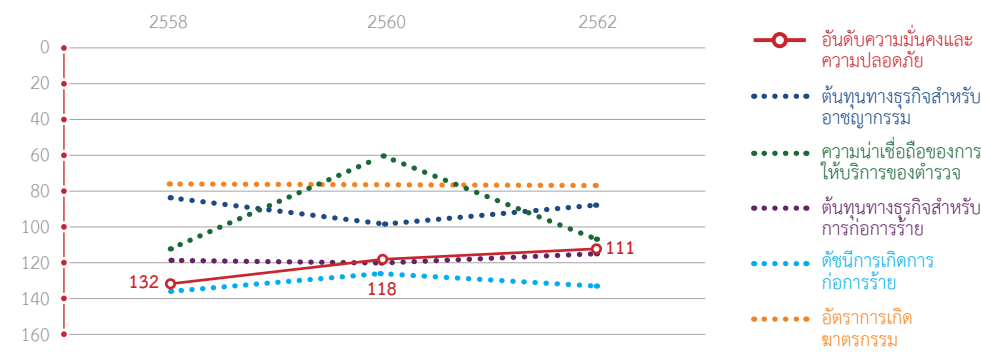
แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

เป้าหมาย

050601

นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศไทย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ ทั้งในแง่ของคุณภาพของสินค้าและบริการที่มีมาตรฐานและปลอดภัย ตลอดจนการมีกฎหมายและการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายควรให้ความสำคัญในด้านมาตรการด้านความปลอดภัย การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และความน่าเชื่อถือของการบริการ

ที่มา : TTCI

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ในปี 2562 ด้านความมั่นคงปลอดภัย ประเทศไทยได้อันดับที่ 111 ปรับตัวดีขึ้น 7 อันดับ จากปี 2560 ซึ่งยังห่างจากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในอันดับที่ 70 ค่อนข้างมาก แม้จะปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ปรับตัวค่อนข้างช้า เนื่องจากตัวชี้วัดภายในส่วนใหญ่เป็นจุดอ่อนและไม่ได้มีการปรับตัวอย่างก้าวกระโดด

การดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ดำเนินการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการให้บริการของตำรวจท่องเที่ยว โดยการเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์บริการรับแจ้งเหตุนักท่องเที่ยว และกำหนดให้แต่ละแหล่งท่องเที่ยวหลักมีตำรวจท่องเที่ยวที่มีสัญชาติเดียวกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่นั้น เพื่อให้การบริการสะดวกยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม อาจยังไม่เพียงพอต่อการยกอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านนี้ เนื่องจากอันดับดังกล่าวรวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในภาพรวมของทั้งประเทศด้วย ซึ่งที่ผ่านมาหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศได้ให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างสำนึกด้านความปลอดภัย โดยมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคม ชุมชน องค์กรภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่

050601

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่ากรมการท่องเที่ยวจะกำหนดและควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยของธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง แต่รูปแบบธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ทำให้ไม่สามารถกำหนดและควบคุมมาตรฐานสำหรับธุรกิจใหม่ได้อย่างครบถ้วน อีกทั้งที่ผ่านมการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพพอ รวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานยังไม่ครอบคลุมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ขณะเดียวกันยังคงมีธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เช่น บริษัทนำเที่ยวที่หลอกลวงนักท่องเที่ยว และที่พักที่ไม่ได้จดทะเบียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย จากความท้าทายในประเด็นด้านมาตรฐานและคุณภาพของธุรกิจท่องเที่ยว ประเทศไทยควรเร่งสร้างความน่าเชื่อถือในธุรกิจท่องเที่ยว ผ่านการเร่งรัดดำเนินโครงการส่งเสริมการประเมินและรับรองมาตรฐานธุรกิจท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ในส่วนของมาตรฐานด้านความปลอดภัย ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาด้านการท่องเที่ยวและการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในกรณีเกิดเหตุร้าย โดยเร่งผลักดันโครงการอำนวยการแก้ไขปัญหานักท่องเที่ยวถูกลอกลวงและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเพื่อให้ นักท่องเที่ยวรู้สึกเชื่อมั่นกับการช่วยเหลือของภาครัฐ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์และเตือนภัยด้านการท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิด หน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมาย

แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

เป้าหมาย

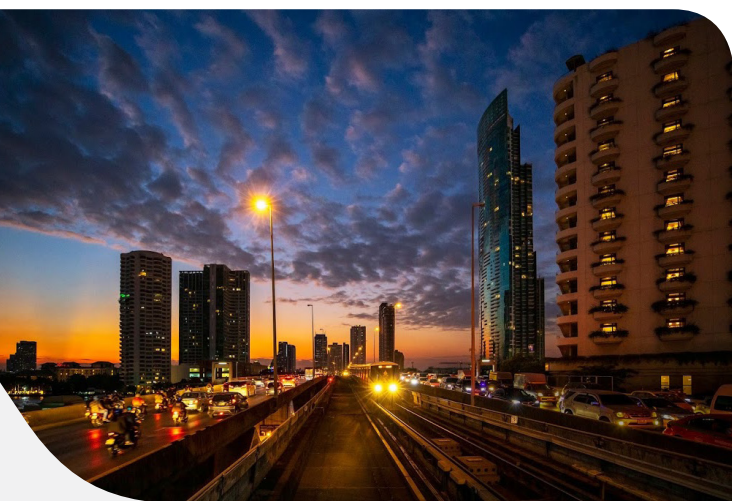
050602

โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวมีคุณภาพและมาตรฐานดีขึ้น

การเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของหลายประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดการแข่งขันทั้งในระดับประเทศ และภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการแข่งขันทางด้านราคาไม่สามารถเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้อีกต่อไป การพัฒนาคุณภาพของการท่องเที่ยวและบริการ ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งระบบจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการเดินทางมายังจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว ขณะเดียวกันความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานยังเป็นส่วนช่วยสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร้รอยต่อ และการส่งเสริมการลงทุน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ในปี 2562 ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางทะเลของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 72 ซึ่งเป็นการคงอยู่ในอันดับเดิมนับตั้งแต่ปี 2560 และในส่วน of โครงสร้างพื้นฐานทางอากาศ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 17 ซึ่งปรับตัวดีขึ้น 3 อันดับ จากปี 2560 ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนไทยยังคงอยู่ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย เมื่อพิจารณาค่าเป้าหมายด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางทะเลที่กำหนดไว้ที่อันดับ 50 ในปี 2565 ยังคงเป็นความท้าทายอย่างมากของประเทศไทยที่จะบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับกระทรวงคมนาคม เตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งภายในและระหว่างประเทศ ในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานทางอากาศได้มีการเพิ่มเที่ยวบินภายในและระหว่างประเทศ รวมทั้งขยายขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของสนามบินหลักและรองอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวเมืองรองที่กำลังขยายตัว ในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานทางน้ำ ประเทศไทยมีท่าเรือท่องเที่ยวทั้งบริเวณแม่น้ำและทะเลจำนวนมากที่สามารถสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำ และในส่วนโครงสร้างพื้นฐานทางบก ประเทศไทยมีโครงข่ายถนนที่ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ รวมถึงมีจุดเชื่อมโยงกับโครงข่ายถนนของประเทศเพื่อนบ้าน โดยที่ผ่านมามีกระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการตามภารกิจเพื่อพัฒนาโครงข่ายถนน รางและน้ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม โดย WEF

โครงสร้างพื้นฐาน	ปี 2558			ปี 2560			ปี 2562		
	ไทย	สิงคโปร์	มาเลเซีย	ไทย	สิงคโปร์	มาเลเซีย	ไทย	สิงคโปร์	มาเลเซีย
โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางอากาศ	17	6	21	20	6	21	22	7	25
โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางทะเล	71	2	35	72	2	34	72	2	27

ที่มา: TTCI

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมค่อนข้างดีในเมืองท่องเที่ยวสำคัญ มีสนามบินที่กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ มีถนนที่สามารถเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างจังหวัดต่าง ๆ แต่คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะประเด็นความสะอาด และความปลอดภัย รวมถึงการคมนาคมที่สามารถเข้าถึงและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวแบบไร้รอยต่อ นอกจากนี้ โครงสร้างพื้นฐานทางน้ำในส่วนของการท่าเรือขนาดใหญ่ที่ได้มาตรฐานยังคงเป็นข้อจำกัดของประเทศไทยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ที่ประเทศไทยให้การสนับสนุน

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย จากอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานและคุณภาพประเด็นที่ยังเป็นจุดอ่อน คือ โครงสร้างพื้นฐานด้าน

การคมนาคมทางบกและทางทะเล โดยเฉพาะประเด็นด้านคุณภาพที่ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้บริการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของโครงการต่าง ๆ เช่น กรมทางหลวงชนบทควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของถนนและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเลียบชายฝั่งทะเลภาคใต้ และกรมเจ้าท่าควรยกระดับคุณภาพของท่าและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในท่าเทียบเรือเฟอร์รี่เกาะสมุยที่อยู่ระหว่างปรับปรุง เป็นต้น นอกจากนี้ จากแนวโน้มการท่องเที่ยวแบบอิสระที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเองพึ่งพาการขนส่งสาธารณะกำลังขยายตัว จึงควรเร่งส่งเสริมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทั้งทางบกและทางทะเล โดยคำนึงถึงความปลอดภัยทั้งเส้นทางหลักและเส้นทางรองที่จะเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยยิ่งขึ้น

แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

เป้าหมาย

050603

การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม คือ การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและชุมชน ซึ่งนอกจากจะเป็นการตอบสนองต่อแนวโน้มการท่องเที่ยวใหม่ แนวอนุรักษ์ที่กำลังเติบโต ยังเป็นการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้อย่างยั่งยืน ส่งผลต่ออันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย ควรดำเนินการสร้างความตระหนักต่อความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดย WEF ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 130 ลดลง 8 อันดับจากปี 2560 และเป็นอันดับที่ 7 ของอาเซียน ซึ่งห่างจากค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในอันดับที่ 110 ถึง 20 อันดับ อีกทั้งยังมีปัจจัยที่ส่งผลในเชิงลบ และมีตัวชี้วัดที่ควบคุมยาก เช่น ค่าความเข้มข้นของ PM 2.5 ซึ่งถือเป็นความท้าทายในการบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

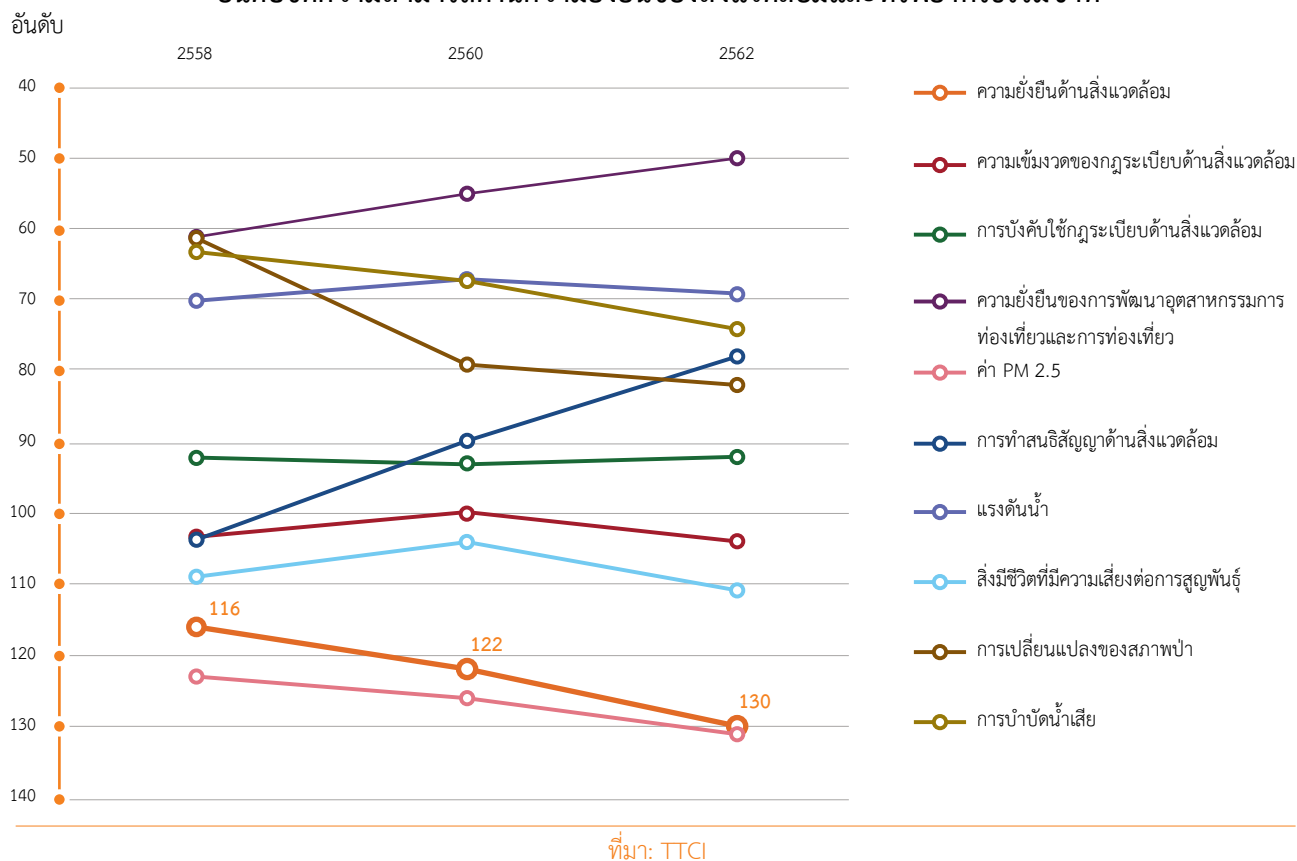
การดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า ประเด็นความยั่งยืนเป็นประเด็นที่ทุกหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเพิ่มสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวหลัก และนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ให้เป็นที่รู้จัก ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รวมถึงเส้นทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลัก อีกทั้งรณรงค์สร้างวัฒนธรรมทางการท่องเที่ยวแบบใหม่สู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยจะเน้นนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความสนใจของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม เพื่อสร้างการมีจิตสำนึกที่ดีต่อการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการมากขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ปัญหาความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาหลักสำหรับการท่องเที่ยวของไทย ที่ไม่สามารถจัดการระบบจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพได้ แม้จะมีกฎหมายเพื่อดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มีความมีประสิทธิภาพเพียงพอในการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะในพื้นที่ท่องเที่ยวหลักที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเกินความสามารถในการรองรับ นอกจากนี้ยังมีการรณรงค์ให้เกิดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวรอง เพื่อลดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว แต่แหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาใหม่ยังไม่เป็นที่รู้จักต่อนักท่องเที่ยวมากนัก และความพร้อมทั้งในด้านของโครงสร้างพื้นฐาน และบุคลากรการท่องเที่ยว ทำให้ไม่สามารถถ่ายเทนักท่องเที่ยวออกจากแหล่งท่องเที่ยวหลักได้เท่าที่ควร

อันดับขีดความสามารถด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นการสร้างความตระหนักต่อความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อาทิ โครงการสื่อสารสร้างกระแสท่องเที่ยวและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่ยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรพัฒนาระบบการจัดการที่ยั่งยืน และเพิ่มมาตรการการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นอกจากนี้ เพื่อให้โครงการกระจายพื้นที่และช่วงเวลาท่องเที่ยวของ ททท. ประสบผลสำเร็จอันจะนำไปสู่การลดลงของการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อเตรียมความพร้อมให้แหล่งท่องเที่ยวรองรับมีความดึงดูดและมีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว